

A Semmelweis Kiadó művészeti kiadványaiból

A Semmelweis Kiadó
Karczag Ákos – Szabó Tibor:
Erdély, Partium és a Bánság erődített helyei
című könyvével 2010-ben
a művészeti könyvek
és albumok kategóriájában
Szép Magyar könyv oklevelet nyert.

Továbbá elnyerte dr. Solyom László
köztársasági elnök különdíját is

POSZTER
BOX
Digitális műhely

Konferencia-, művészeti, dekorációs poszterek
nyomtatása, tervezése papírra, vászonra
hozott téma alapján vagy a kínálatból
Prezentációkészítés
Fénymásolás

A Semmelweis Egyetem központjában!
1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.
Semmelweis Egyetem, NET, 1. emelet,
a büfével szemben
Tel.: 459-1500/56218, 06 20 374-0160
E-mail: bralaj@net.sote.hu

Rendelje meg interneten,
vagy keresse fel könyvesboltjainkat!

LEGENDUS **EOK**
Könyvesbolt Könyvesbolt

Budapest, Nagyvárad tér 4.
Semmelweis Egyetem, NET Aula
Tel., fax: 210-4408

Budapest IX., Tűzoltó utca 37-47.
Tel.: 459-1500/60000

www.semmelweiskiado.hu

Forrai György

Orvosszemmel az irodalomban

Simmelweis Kiadó

1089 Budapest, Nagyváradi tér 4.

www.semmelweiskiado.hu

© Forrai György, 2010

© Semmelweis Kiadó, 2010

ISBN 978 963 331 111 0

A könyv és adathordozó (legyen az e-könyv, CD vagy egyéb digitális megjelenés) szerzői jogi oltalom és kizárólagos kiadói felhasználási jog alatt áll. Az e-könyv kódrendszer – DRM, avagy digitális másolásvédelem – feltörése bűncselekmény! Bármely részének vagy egészének mindennemű többszörözése kizárólag a szerző és a kiadó előzetes írásbeli engedélye alapján jogszerű.

A kiadásért felel: Dr. Táncos László igazgató

Tördelőszerkesztő: Békésy János

A borítót készítette: Békésy János

SKD 298-e

Tartalom

Előszó / 7

- Andahazi-Kasnya, Federico:** Az anatómus / 10
Asztalos István: A tehén / 12
Benedek István: Aranyketrec. Egy elmeosztály élete / 14
Bíró Lajos: Orvosok / 17
Doktor Oktondi Boccaccio Dekameronjának egyik novellája / 18
Bulgakov, Mihail: Morfium / 21
Burgess, Anthony: Beteg a doktor / 24
Cook, Robin: Láz / 26
Cronin, Archibald Joseph: Réztábla a kapu alatt
(eredeti címe: The Citadel) / 29
Cronin, Archibald Joseph: Doktor Finlay / 32
Csáth Géza: Egy elmebeteg nő naplója / 36
Csehov, Anton Pavlovics: A 6-os számú kórterem / 39
Enquist, Per Olov: Az udvari orvos látogatása / 41
Fekete Gyula: Az orvos halála / 45
Golding, William: A Legyek Ura / 47
Gordon, Noah: A Doktornő (eredeti címe: Choices) / 49
Gordon, Richard: Miből lesz az orvosdoktor? / 51
Illés Endre: Szigorlat (elbeszélés). / 54
Karinthy Frigyes: Hasműtét (elbeszélés) / 57
Karinthy Frigyes: Utazás a koponyám körül / 59
Kesey, Ken: Száll a kakukk fészkére / 62
Keyes, Daniel: Virágot Algernonnak / 64
Kirsch, Jonathan: Szajha az út mentén / 66
Knittel, John: El- Hakim. Egy orvos regénye / 69
Lewis, Sinclair: Arrowsmith / 72
Magyar László András: Agrippa szatírja az orvosokról / 75
Mailer, Norman: Várkastély a vadonban / 78
Marquez, Gabriel Garcia: Söpredék / 82
Mikszáth Kálmán: A fekete kakas / 83
Mindel, Nissan: Az orvos és a beteg / 86
Moravia, Alberto: A leselkedő / 88
Munthe, Axel: A San Michele regénye / 91
Nabokov, Vladimir: Lolita / 93;
Paszternak, Borisz: Zsivago Doktor / 97
Plath, Sylvia: Az üvegbúra / 102
Pomerance, Bernard: Az elefántember (színmű) / 104
Quincey de, Thomas: Egy angol ópiumevő vallomásai / 106
Ridley, Matt: Génjeink / 110; Egy faj önéletrajza 23 fejezetben / 110
Roth, Philip: A Portnoy-kór / 125
Sacks, Oliver: Fél lábbal a földön / 127

Saramago, José:	Vakság / 128
Schirmacher, Frank:	A Matuzsálem összeesküvés / 130
Segal, Erich:	Orvosok / 134
Slaughter, Frank G.:	A frontsebész / 137
Spengler, Tilman:	Agymetszők / 139
Thiery, Alain:	A szívsebész / 143
Török Gyula:	A porban / 146
Transue, Emily R.:	Ügyeletben / 148
Ulickaja, Ljudmilla:	Kukockij esetei / 151
Updike, John:	A kentaur / 153
Zárszó / 157	

Előszó

Barney Livingstont, az 1962-ben a bostoni Harvard Egyetemen végzett ifjú pszichiátert a *Village Voice* c. folyóirattól fölkerik, hogy írjon elmélkedéseket „orvosok az irodalomban” témakörben a *New York-i Könyvszemle* részére. (Erich Segal: Orvosok. Fordította: Oros Paulina. Auktor könyvkiadó, 1994).

Amikor én már 15 ilyen könyvről írtam ismertetőt, akkor jutott tudomásomra, hogy Amerikában közel ötven éve fölmerült az igény ilyesfajta összeállításra. Tehát nem az amerikai példa adott nekem ötletet. De hogy az ötvenes számnál maradjunk, e helyütt 50 figyelemre méltó mű ismertetésére vállalkoztam.

Serkentőleg hatott rám a kitűnő újságíró-riporter **Kepes András** „Könyvjelző” c. kötete, amely alcíme szerint „Válogatás a XX. századi világirodalomból”. A gyűjtemény mindegyike remekmű.

Ezek közül e helyütt csupán néhányról írok, melyek bár szépirodalmi alkotások, valamilyen orvosi vonatkozásuk van.

Hármat idézek meg: Thomas Mann: Friedemann úr, a törpe, Mario Vargas Llosa: Kölykök és Dino Buzzati: Hét emelet. Csupán „mutatóba”.

Az első kettő különböző testi fogyatékoságok miatt hátrányos helyzetű emberekről szól, akiket szerencsétlenségük öngyilkosságba kerget. S ebben nem elhanyagolható a környezet szerepe. Thomas Mann törpéjének az alacsony termete okozza a vesztét, mert beleszeret egy elérhetetlen szépasszonyba, aki merő kíváncsiságból játszik, kacérkodik vele s ezzel reményt – hiú reményt – támaszt benne.

A Vargas Llosa novella „kölykei” tudomására jut, hogy az addig gőgös, egyébként „von Haus aus” nagyon gazdag, remekül sportoló társuk, kamaszkorba érve, nem tud helytállni a lányoknál, mert korábban szerencsétlen helyen harapta meg egy kutya. Vagy azért, mert a nemi szervét érte sérülés, vagy lelki ok miatt nem képes a társaival tartani. Fütyikének gúnyolják, s álnok módon, a lányokkal is összefogva, „fel akarják karolni”, s ezzel egyre mélyebb lelki válságba kergetik és a fiú a legvadabb autózással, tengeri szörfözési bravúrokkal hívja ki maga ellen a végzetét.

A harmadik, Buzzati novellája olyan virtuális kórházról szól, amelyben a hetedik emeletre csaknem egészséges emberek kerülnek föl vételre, kis hőemelkedéssel, jelentéktelennek látszó panaszokkal, derűs a hangulat, mindenki készül vissza a civil életbe. De egyre lejjebb haladva súlyosabbak és súlyosabbak a betegek bajai, s mire a főhőst lépésről lépésre az elsőre helyezik, ott már az orvosoknak semmi tennivalójuk sincs, csak a papok dolgoznak és a legördülő redőnyök a haldoklónak szólnak. Fikció természetesen, mivel ilyen kórházat nem lehet létesíteni, de szimbólum is egyben. A hetedikről az elsőre vezető út voltaképpen mindnyájunk sorsa, iszonytató allegória. Ezért irigylik azokat, akiket megkímél a szenvedés és például álmukban, váratlanul éri a halál. Azt is mesterien ábrázolja a szerző, miképpen fognak össze orvosok, nővérek, ápolók, hogy a fokról-fokra, a magas emeletekről egyre alacsonyabbra helyezett beteget hogyan traktálják „tapintatos” hazugságokkal, ami még ma is elterjedt szokás: tanulságos számunkra, orvosok! Ezzel a félrevezetéssel megfosztják (megfosztjuk) a beteget attól, hogy még elintézzze, ami elintézni valója van, amíg az élők sorában lehet.

Huszonöt novella, Franz Kafkától Heinrich Böllig, Bohumil Hrabalig és Isaac Bashevis Singerig megannyi írói remeklés, s kitűnő bevezetőül szolgálhat a szépirodalomba azoknak, akik a ma elterjedt sekélyes szórakozásoknak hódoltak eddig és nem ismerték még meg az olvasással járó örömeket.

Jelen könyvemnek az a szándéka, hogy olvasóinak, kiknek jó része orvos, fölhívja a figyelmét bizonyos irodalmi alkotásokra, s tartalmaz néhány személyes impressziót és kommentárt, de semmiképpen sem kritikáknak szántam őket.

Sajnálatos tapasztalat az, hogy hazánkban egyre kevesebben olvasnak szépirodalmat. Ehhez az is hozzájárul, hogy kevés a szabadidő. Ez nagy mértékben érvényes az orvosokra is, akik régebben sem ragaszkodhattak a megállapított munkaidőhöz, ma pedig már egyáltalán nem tehetik ezt. Késő este otthonukba hazatérve, sokan fáradtan megelégszenek a tömegkommunikáció könnyen emészthető, egyre sekélyesebb kínálatával, a tévésorozatok agymosásával, melyeket ostoba üzletemberek fogalmazta reklámok szakítanak meg.

Összeállításom egyfajta hiánypótlás kíván lenni. Nem az a célja, hogy az agyonterhelt orvosokat valamilyen Reader's Digest mintájára fölmentse, sőt „megkímélje” az olvasástól. Ez az amerikai családi magazin könnyen fogyasztható („digest”) olvasmányokat kínál. Jelen gyűjtemény a kedvcsinálást tűzte ki céljául és azt a reményt táplálja, hogy olvasói kevés szabad idejükben kezükbe veszik egyik-másik művet és örömeiket lelik olvasásukban. Az egyes, idézett szerzőknek még sok, e helyütt ismertetésre érdemes, orvosi-pszichológiai témájú művük van, de arra törekedtem, hogy – kevés kivétellel – mindenkitől lehetőleg csak egyet idézzek meg.

Zárszó

Ebben a gyűjteményben olyan magyar és nem magyar szerzők írásműveit, főleg könyveit ismertettem, melyek az orvosi pályával, az orvosok gondjait feszegető kérdésekkel foglalkoznak.

Célom volt az is, hogy tekintsük át a doktorok életpályáit az egyetemi éveiktől az aktív évtizedeiken át a nyugdíjas korukig.

Találkoztam az Olvasó olyanokkal, akik a gyakorló orvoslást választották, olyanokkal, akik a tudományos munkát, de olyanokkal is, akiknek ideje és ereje megengedte, hogy párhuzamosan műveljék mindkét tevékenységet.

Olyasfajta írásokat is ismertettem, melyekben egyik-másik orvos, vagy más, természettudományokban jártas személy közéleti szerepet, nem ritkán egzisztenciális hátrányokat is vállal, hogy vélt igazságát – reménye szerint sokak igazságát – érvényre juttassa. S olyan írásokat is, melyek egy-egy fontos orvosi-pszichológiai kérdéssel foglalkoznak és elgondolkoztatnak orvosokat is, másokat is, akik a pflastert koptatják.

Azután egyszer csak eljönnek a nyugdíjas évek. Azokat is különböző módon élük meg: van, aki idő előtt feladja, lelki, vagy testi betegség miatt korábban kénytelen a pályának búcsút mondani, de sokan még akkor sem szakítanak a pályával, amikor már fizikai akadályai támadtak annak, hogy ellássák korábbi munkájukat. Ennek képviselőit sokszor megélhetési gondok motiválják, máskor a pálya iránti múlhatatlan szerelem. Vagy mindkettő.

Amióta megismertem az alábbi gondolatot, azóta vallom, magamra nézve is:

„Orvosnak is letelik a munkaideje, újabban még a papnak is. Ez bosszant: nem engedélyeznék nekik fájrontot, hadd értenék meg a művészt legalább ezen a téren.” (**Heinrich Böll**: Egy bohóc nézetei).

TER
OX
ly

A Semmelweis Kiadó új szolgáltatásai:

- **könyveit, jegyzeteit kinyomtathatja digitális műhelyünkben!**

Rendelésfelvétel:

LEGENDUS
Könyvesbolt

Budapest, Nagyvárad tér 4.
Semmelweis Egyetem, NET Aula
Tel., fax: 210-4408

EOK
Könyvesbolt

Budapest IX., Tűzoltó utca 37-47.
Tel.: 459-1500/60000

- **nyomdai szolgáltatások!**

Tájékoztatjuk Tisztelt Olvasóinkat, hogy a Semmelweis Kiadó hivatalosan átvette a házi nyomda eddig végzett tevékenységeit. Ezeket a továbbiakban digitális műhelyünk szolgáltatja! A részletekről érdeklődjön az alábbi elérhetőségeken:

POSZTER
BOX
Digitális műhely

Konferencia-, művészeti, dekorációs poszterek nyomtatása, tervezése papírra, vászonra hozott téma alapján vagy a kínálatból
Prezentációkészítés
Fénymásolás
Digitális nyomtatás

A Semmelweis Egyetem központjában!
1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.
Semmelweis Egyetem, NET, 1. emelet, a büfével szemben
Tel.: 459-1500/56218, 06 20 374-0160
E-mail: bralaj@net.sote.hu